

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Josefa Baxy v právní věci žalobce **J. F.**, zastoupeného JUDr. Jaroslavou Heřmanovou, advokátkou se sídlem Olomoucká 2, 746 01 Opava, proti žalovanému **Ministerstvu obrany** se sídlem Tychonova 221/1, 160 00 Praha 6, proti rozhodnutí ministra obrany ze dne 3. 5. 2004, č. j. 1021-4/2004-5824, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31. 1. 2005, č. j. 8 Ca 155/2004-28,

takto:

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV.** Zástupkyni žalobce **se nepřiznává** odměna za zastupování.

Odůvodnění:

Dne 27. 10. 2003 rozhodl žalovaný pod č. j. 330243/01/2003-7542 o tom, že se žalobci nevydává osvědčení o účasti na národním boji za osvobození v kategorii účastník domácího hnutí v době od roku 1941 do 31. 3. 1944.

Rozklad, jímž žalobce napadl toto rozhodnutí, zamítl ministr obrany rozhodnutím ze dne 3. 5. 2004 a rozhodnutí vydané v I. stupni potvrdil; poučil zároveň žalobce o tom, že proti rozhodnutí se nelze odvolat. Rozhodnutí bylo žalobci doručeno dne 13. 5. 2004.

V žalobě proti tomuto rozhodnutí, podané k poštovní přepravě dne 16. 7. 2004 a adresované Městskému soudu v Praze, žalobce vyjádřil nesouhlas s tím, že mu bylo vydáno osvědčení účastníka domácího hnutí pouze za období od 1. 4. 1944 do 5. 5. 1945, ačkoli jeho odbojová činnost je doložena svědeckými výpověďmi za období let 1941 – 1945

a ačkoli samy správní orgány uznávají, že žalobce v letech 1941 – 1942 poskytoval materiální a jinou pomoc francouzským a ruským zajatcům a v letech 1941 – 1945 se podílel na porušování pracovních a technologických postupů při válečné výrobě v závodě BRANO. K žalobě žalobce připojil četné dokumenty, které podáním ze dne 1. 12. 2004 dále doplnil o „osobní svědectví“ pana J. B. z téhož dne.

Městský soud v Praze žalobu odmítl pro opožděnost usnesením ze dne 31. 1. 2005. Jak uvedl v odůvodnění, napadené rozhodnutí bylo žalobci doručeno 13. 5. 2004. Dvouměsíční lhůta k podání žaloby uplynula dne 13. 7. 2004: nejpozději tohoto dne mohl žalobce podat žalobu u soudu nebo ji odevzdat orgánu, který má povinnost ji soudu doručit. Žaloba však byla podána (a to k poštovní přepravě) dne 16. 7. 2004, tedy až po uplynutí zákonné lhůty.

Žalobce brojil proti tomuto usnesení včasnou kasační stížností. Namítal zde, že v rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 5. 2004 byl poučen o tom, že se proti rozhodnutí nelze odvolat; využil proto svého práva a napadl toto rozhodnutí žalobou. Zdůraznil přitom, že v dosavadní korespondenci týkající se jeho věci není stanovena žádná lhůta pro podání žaloby (tj. ani dvouměsíční lhůta, již se soud dovolává). Svou kasační stížnost doplnil žalobce podáním ze dne 13. 4. 2005, k němuž připojil i některé dokumenty vztahující se k věci.

Kasační stížnost není důvodná.

Žalobce se domnívá, že rozhodnutí městského soudu o odmítnutí žaloby [§ 103 odst. 1 písm. e) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního – dále jen „s. ř. s.“] trpí nezákonností: soud totiž vytkl žalobci opožděné podání žaloby a nepřihlédl k tomu, že žalobce nebyl ve správním řízení vůbec poučen o tom, že podání žaloby ke správnímu soudu je omezeno nějakou lhůtou, natožpak lhůtou dvouměsíční. Městský soud však takovým postupem nepochybil: poučení o opravných prostředcích v napadeném správním rozhodnutí totiž splnilo všechny požadavky, které na něj zákon klade.

Správní řád (zákon č. 71/1967 Sb.), podle nějž postupoval žalovaný v řízení o žalobcově věci, stanoví ve svém § 47 odst. 1, že rozhodnutí správního orgánu musí obsahovat výrok, odůvodnění a poučení o odvolání (rozkladu). Náležitosti poučení pak blíže upravuje odst. 4 tohoto ustanovení, podle nějž obsahuje poučení údaj o tom, zda je rozhodnutí konečné, nebo zda se lze proti němu odvolat (podat rozklad), v jaké lhůtě, ke kterému orgánu a kde lze odvolání podat. Postupuje-li správní orgán při poučování účastníka správního řízení v souladu s těmito pravidly, nemůže pochybit. Ze správního spisu je přitom patrné, že ministr obrany ve svém rozhodnutí správně poučil žalobce o tom, že proti jeho rozhodnutí se nelze odvolat.

Rozsah poučení, které je nezbytnou součástí rozhodnutí vydávaného ve správním řízení, je stanoven poměrně úzce (a to jak ve správním řádu č. 71/1967 Sb., tak v novém správním řádu, vydaném pod č. 500/2004 Sb. a účinném od 1. 1. 2005): ze všech opravných prostředků, které jsou dostupné v rámci správního řízení, je totiž správní orgán povinen poučovat účastníka pouze o odvolání a rozkladu jakožto opravných prostředcích řádných, tj. směřujících proti nepravomocným rozhodnutím. Tato úprava má své opodstatnění: řízení o řádném opravném prostředku totiž bezprostředně navazuje na řízení v I. stupni, a to jak fakticky z hlediska časového (odvolání, resp. rozklad, je nutno podat do patnácti dnů od oznámení rozhodnutí), tak především z hlediska právních následků. Do doby, než uplyne

lhůta pro podání odvolání (rozkladu), nevyvolává rozhodnutí vydané v I. stupni zásadně právní účinky, neboť není pravomocné; podá-li účastník řízení odvolání, zamezí tak tomu, aby již vydané rozhodnutí nabylo právní moci a aby mohlo působit na právní vztahy (případy, kdy není odvolání nadáno odkladným účinkem, jsou v řízení podle správního řádu výjimkou z pravidla). Teprve od okamžiku, kdy odvolací správní orgán nevyhoví odvolání, může rozhodnutí I. stupně (které bylo v rozhodnutí o odvolání současně potvrzeno) vyvolávat právní účinky, a to ve spojení s rozhodnutím odvolacím.

Je tedy zřejmé úzké sepětí řízení v I. stupni a řízení o řádném opravném prostředku a z toho pramenící pravidlo, které ukládá správnímu orgánu I. stupně povinnost poučovat o řádných opravných prostředcích. Takový úzký vztah však již neexistuje mezi řízením v I. stupni, resp. rozhodnutím v něm vydaným, a řízením o jiných opravných prostředcích ve správním řízení, tj. prostředcích mimořádných (takovým prostředkem je ve správním řízení typicky obnova řízení, jíž ostatně žalobce ve své věci využil). Podružným odlišujícím znakem je i zde hledisko časové (v porovnání s odvolacím řízením se lze obnovy řízení domáhat i se značným časovým odstupem od vydání napadeného rozhodnutí); především však mimořádné opravné prostředky směřují proti pravomocným správním rozhodnutím, která již vyvolávají právní účinky, a na něž se proto – s ohledem na potřebu právní jistoty - nahlíží jako na správná, dokud nejsou pravomocně zrušena. Jakkoli jsou tedy i mimořádné opravné prostředky stále právními prostředky ochrany v rámci správního řízení, a tedy uvnitř soustavy správních orgánů, není povinností správního orgánu, aby o nich účastníka poučoval (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 10. 2003, č. j. 7 Ads 42/2003-25, publikovaný pod č. 297/2004 Sb. NSS): je naopak na vlastní iniciativě účastníka, aby se informoval o možnostech nápravy, pokud chce zvrátit již pravomocné správní rozhodnutí.

Tím spíše se nelze domáhat toho, aby správní orgány poučovaly účastníky o možnosti napadnout jejich rozhodnutí žalobou ve správním soudnictví (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2005, č. j. 5 As 10/2004-32). Řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu je řízením zcela odlišným od řízení správního, vedeným před jiným typem orgánu a podle jiných procesních pravidel. Jakkoli správní soud vskutku přezkoumává správní rozhodnutí, nelze jeho činnost ztotožňovat s přezkumnou činností správního orgánu v řízení o řádném či mimořádném opravném prostředku: soud totiž poskytuje účastníku originární ochranu jeho veřejných subjektivních práv. Žaloba ve správním soudnictví je zvláštním typem prostředku právní ochrany, nijak nesouvisejícím s opravnými prostředky ve správním řízení, a je plně v dispozici účastníka, zda žalobou zpochybní pravomocné správní rozhodnutí, které zpravidla bylo již přezkoumáno ve správním řízení.

Správní orgán jistě nechybuje, pokud účastníka poučí o možnosti napadnout jeho rozhodnutí žalobou ve správním soudnictví; takový přístup je však s ohledem na stávající právní úpravu nadstandardní a nelze se jej domáhat. Zmeškal-li tedy žalobce lhůtu k podání správní žaloby, nemůže to s úspěchem vytýkat žalovanému: ten svou povinnost poučit žalobce o řádných opravných prostředcích neporušil. Lhůtu k podání žaloby přitom nelze v řízení před správním soudem prominout (§ 72 odst. 4 s. ř. s.); ani Městský soud v Praze, ani Nejvyšší správní soud tak nemohou zhojit důsledek opožděného podání žaloby.

Žalobce se svou námitkou tedy neuspěl. Jelikož v řízení o kasační stížnosti nevyšly najevo žádné vady, k nimž je nutno přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch; žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladu řízení příslušelo, náklady řízení nevznikly. Pro řízení o kasační stížnosti byla žalobci ustanovena advokátka, jejíž výdaje a odměnu za zastupování přísluší hradit státu (§ 35 odst. 7 ve spojení s § 120 s. ř. s.). V projednávané věci však z obsahu soudního spisu vyplývá, že ustanovená advokátka nevykonala žádný úkon právní služby, za který odměna náleží (§ 11 vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu); proto jí soud odměnu za zastupování nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 1. února 2006

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu